



Styre
Universitetsstyret

Arkivreferanse
2024/12064
Styresak
54/25

Dokumentdato
11.06.2025
Møtedato
17.06.2025

VEDTAKSSAK:

Tilpasning av regler med bakgrunn i ny UH-forskrift – utdanningsfaglig kompetanse og opprykk

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- [Universitets- og høyskoleforskriften av 1.8.2024](#)
- [Regler for vurdering av utdanningsfaglig kompetanse ved UiB — Regelsamlingen](#)
- [Reglement for ansettelse i undervisnings- og forskningsstillinger, rekrutteringsstillinger og lederstillinger på åremål — Regelsamlingen](#)
- [Regler for behandling av opprykk i undervisnings- og forskerstillinger](#)

Saken gjelder

Saken gjelder enkelte nødvendige tilpasninger til ny universitets- og høyskoleforskrift (UH-forskriften), som trådte i kraft 1. august 2024, med overgangsregler på flere sentrale områder frem til 1. august 2025.

Saken består av tre deler:

1. Forslag til oppdaterte regler for utdanningsfaglig kompetanse ved UiB: Tidligere forskrift fastsatte krav for professor- og førsteamanuensisstillinger. Etter den nye forskriften skal hver institusjon fastsette krav for alle utdannings- og forskningsstillinger. Saken legger opp til at UiB viderefører kravene for professor og førsteamanuensis på samme nivå som tidligere. Det foreslås også krav til universitetslærer, universitetslektor, førstelektor og dosent, slik forskriften krever. Dokumentet *Regler for utdanningsfaglig kompetanse* er forenklet og tydeliggjort i forslaget.
2. Forslag til oppdatert opprykksreglement: Reglementet er gjennomgått og oppdatert i tråd med ny forskrift, med noen presiseringer. Det foreslås i tillegg en endring knyttet til behandling av opprykk til førstebibliotekar.
3. Skisse til prosess for videre arbeid: Denne saken begrenser seg til nødvendige endringer i eksisterende dokumenter, men saken skisserer avslutningsvis UiBs prosess for videre arbeid med gjennomgang av kvalifikasjons- og dokumentasjonskrav for kompetansevurdering ved ansettelse, overgang og opprykk. Målet for denne gjennomgangen vil være å samle omtalen av alle krav som stilles ved ansettelse og opprykk i regelsamlingen, i en enklere og mer oversiktlig form.

Forslag til vedtak

1. Universitetsstyret fastsetter vedlagte regler for vurdering av utdanningsfaglig kompetanse. Formuleringen i Reglement for ansettelse i undervisnings- og forskningsstillinger pkt 6.2.4 oppdateres som beskrevet i saksfremlegget.
2. Universitetsstyret fastsetter vedlagte regler for behandling av opprykk i undervisnings- og forskningsstillinger.

Tore Tungodden
universitetsdirektør

11.06.2025/Even Sørland/Heidi Annette Espedal/Jan Frode Knarvik/Kathrine Brosvik Thorsen (avd.dir)

Vedlegg:

1. Saksframstilling
2. Regler for vurdering av utdanningsfaglig kompetanse
3. Regler for behandling av opprykk i undervisnings- og forskningsstillinger

Saksframstilling

Styre
Universitetsstyret

Styresak
54/25

Møtedato
17.06.2025

Tilpasning av regler med bakgrunn i ny UH-forskrift – utdanningsfaglig kompetanse og opprykk

Utdanningsfaglig kompetanse: Forslag til oppdaterte regler ved UiB

Etter § 3-8 i den nye UH-forskriften skal institusjonene selv fastsette krav til den utdanningsfaglige kompetansen for alle stillingskategorier:

§ 3-8. Utdanningsfaglig kompetanse

Universiteter og høyskoler skal fastsette nærmere krav til den utdanningsfaglige kompetansen. Kravene skal tilpasses hver stillingskategori. For stillingene førstelektor, dosent, førsteamanuensis og professor skal det minimum kreves formell opplæring, kvalitetsutvikling i egen undervisning, veiledning, og vesentlige bidrag til utvikling av utdanningskvalitet.

Med utdanningsfaglig kompetanse menes pedagogisk eller didaktisk kompetanse for å fremme læring, blant annet kunnskap og ferdigheter innen utvikling og gjennomføring av undervisning og veiledning på universitets- og høyskolenivå.

Museumsfaglig kompetanse kan erstatte utdanningsfaglig kompetanse ved ansettelse ved universitetsmuseer. Institusjonene skal fastsette retningslinjer for hva som er relevant museumsfaglig kompetanse.

Forarbeidene for ny UH-forskrift legger opp til at de utdanningsfaglige kompetansekravene til professor og førsteamanuensis videreføres på samme nivå. Disse kravene foreslås derfor videreført ved UiB slik de fremkom av tidligere forskrift. For dosent og førstelektor foreslås det tilsvarende krav som for hhv. professor og førsteamanuensis, med unntak for krav om veiledning på ph.d.-nivå. Som tidligere fastsetter fakultetene egne minstekrav til veiledningserfaring for opprykk til professor, og de vil også fastsette hva som er minstekrav for dosent.

Da [gjeldende regler](#) for vurdering av utdanningsfaglig kompetanse ble fastsatt ved UiB i 2019 var de utdanningsfaglige kompetansekravene for professor og førsteamanuensis fastsatt i forskrift, og ikke en del av UiBs regler. Den nye UH-forskriften forutsetter at hver institusjon selv skal fastsette de utdanningsfaglige kompetansekravene, og de foreslåtte endringene i UiBs regler for utdanningsfaglig kompetanse handler om å få tydeligere frem det som er kompetanse- og dokumentasjonskravene. Gjeldende regler inneholder mye støttetekst med veiledning og eksempler på dokumentasjon, som er redusert til et minimum i forslaget. Det legges opp til at støttmateriell i form av nærmere rutiner og maler til bruk for dokumentasjon ikke inngår i selve reglene. Fakultetene vil fortsatt ha fullmakt til å fastsette minstekrav til veiledningserfaring, og det vil være hensiktsmessig at også behovet for maler og annet støttmateriell vurderes lokalt.

Utdanningsfaglig kompetansekrav for førsteamanuensis kan oppnås ved å gjennomføre UiBs kurs i universitetspedagogisk basiskompetanse (200 timer) eller tilsvarende. Kurset består av en basismodul for nyansatte i vitenskapelige stillinger og valgfrie påbygningsmoduler som bygger på basismodulen (til sammen 20 stp). I tillegg må søkeren levere et refleksjonsnotat som knytter teorien til egen veilednings- og undervisningspraksis. Kravene til universitetslektor og universitetslærer er lagt på et lavere omfang enn kravene for førsteamanuensis (henholdsvis 39 timer og 20 timer), slik at helheten ivaretas med økende krav oppover i stigen.

Ved Universitetsmuseet kan utdanningsfaglig kompetanse for professor fortsatt helt eller delvis erstattes av museal formidlingskompetanse/museumsfaglig kompetanse. UiB vil gjennomgå og revidere eksisterende kriterier og dokumentasjonskrav for opprykk ved Universitetsmuseet høsten 2025.

Forslag til nye *Regler for vurdering av utdanningsfaglig kompetanse* følger vedlagt (vedlegg 1). Det er i tillegg behov for en oppdatert henvisning i Reglement for ansettelse i undervisnings- og forskningsstillinger, rekrutteringsstillinger og lederstillinger på åremål pkt. 6.2.4 første avsnitt, andre punkt:

- Utdanningsfaglig kompetanse i henhold til de krav som er fastsatt **av UiB for den aktuelle stillingskategorien, og eventuelle tilleggskrav** angitt i utlysningstekst eller stillingsbeskrivelse.

Opprykksreglement: Forslag til oppdatert reglement

I forbindelse med endringer i UH-forskriften, kapittel 3, er det også behov for oppdatering av UiBs regelsamlings avsnitt [Regler for behandling av opprykk i undervisnings- og forskerstillinger](#). De sentrale endringene omtales her.

Basert på innføring av utdanningsfaglig kompetanse 1.9.2019, bør kompetansevurderinger fra andre institusjoner ikke være eldre enn dette, og uansett ikke eldre enn 6 år. For opprykk tom. 31.7.2025 må kompetansevurderinger tilfredsstille krav i forskrift 9. februar 2006 nr. 129 om ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger. For opprykk fom. 1.8.2025 må kompetansevurderinger tilfredsstille krav i kapittel 3 i den nye [UH-forskriften](#)).

I henhold til ny UH-forskrift § 3-13 har ikke ansatte i ekstraervert (bistillinger) rett til å søke opprykk. Dette er derfor tatt ut av punkt 4 i opprykksreglementet. Det er presisert at en kompetanseerklæring for ekstraervert (bistilling) som professor ikke kan danne grunnlag for opprykk i hovedstilling, med mindre det er gjennomført full professorkompetansevurdering.

Den nye forskriften legger opp til at institusjonene selv avgjør om det skal være mulig å søke opprykk fra universitetslektor til førsteamanuensis. Det er gitt en overgangsordning for slike opprykk frem til 31.12.2027. Disse må behandles etter forskrift 9. februar 2006 nr. 129 om ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger ([gammel forskrift](#)). Det innebærer blant annet at kravet om minimum 50% stilling (§2-4 første avsnitt) for å kunne søke overgang gjelder i overgangsperioden. UiB mener det er viktig å holde professor- og dosentstigen som to tydelige løp, og ønsker ikke å videreføre denne muligheten etter overgangsperioden.

Ny forskrift gir også institusjonene mulighet til å åpne for at ansatte kan søke om overgang mellom førstelektor til førsteamanuensis, og fra dosent til professor. I forslaget til oppdaterte reglement er det lagt

inn at UiB ikke åpner for slik overgang. UiB er et forskningsintensivt universitet hvor undervisningen er forskningsbasert. Stillingskategoriene i professorstigen, førsteamanuensis og professor, skal være de bærende vitenskapelige stillingene ved universitetet. Rekruttering av vitenskapelige stillinger er den viktigste investeringen for universitetets fagmiljøer og kjerneaktivitet. De vitenskapelige stillingene bør lyses ut åpent og i internasjonal konkurranse. UiB skal legge til rette for en mest mulig åpen konkurranse om de faste vitenskapelige stillingene, og fagmiljøene bør velge stillingskategori og dermed karrierestige etter fagmiljøenes langsiktige behov. Det er derfor ikke ønskelig å åpne for overganger mellom stigen, men et ønske om to tydelige løp. I en intern høringssak (24/13811) uttrykte ingen fakultet uenighet knyttet til dette.

I styresak 15/25 bad universitetsstyret om et forslag til reglementsendring som gav et organ vedtakskompetanse i saker om opprykk til førstebibliotekar. Sentralt fastsatt [reglement for opprykk til førstebibliotekar](#) § 7 fastsetter at slike opprykk tildeles administrativt. I nytt punkt i opprykksreglene foreslås dette håndtert ved at opprykk til førstebibliotekar behandles av tilsettingsorganet for slike stillinger, men der både bibliotekdirektøren og den dekanen som er leder av Universitetsbibliotekrådet møter som arbeidsgiverrepresentanter.

Forslag til oppdaterte *Regler for behandling av opprykk i undervisnings- og forskningsstillinger* følger vedlagt (vedlegg 2).

Gjenstående behov for oppfølging: Skisse til prosess

Den nye universitets- og høyskoleforskriften samler de to tidligere forskriftene om ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger og ansettelsesvilkår for stillinger som postdoktor, stipendiat, vitenskapelig assistent og spesialistkandidat. Reglene er gjennomgått, og kompetansekrav til alle undervisnings- og forskningsstillinger har fått ny struktur. Kravene for hver enkelt stillingskategori er minimumskrav, og som tidligere har institusjonene frihet til å fastsette kvalifikasjonskrav utover det som følger av forskriften.

UiBs regler for ansettelse og opprykk vil bli revidert høsten 2025, med gjennomgang av hvilke kvalifikasjonskrav som gjelder for det enkelte stillingsnivå. Det legges opp til en bredere gjennomgang av kvalifikasjons- og dokumentasjonskrav for kompetansevurdering ved ansettelse, overgang og opprykk, der en også vil vurdere å stille ytterligere krav ut over minstekravene forskriften stiller til den enkelte stillingskategori. Det legges opp til at UiB holder fast ved at professor- og dosentstigen skal være to tydelig atskilte karriereløp.

Gjennomgangen vil ta sikte på å samle omtalen av alle krav som stilles ved ansettelse og opprykk i regelsamlingen, i en enklere og mer oversiktlig form. Ytterligere forenklinger knyttet til dokumentasjonskrav for utdanningsfaglig kompetanse vil også bli vurdert i tilknytning til dette arbeidet. Arbeidet med dette vil starte opp i august, og det legges opp til en prosess som sikrer god forankring i organisasjonen før resultatet legges frem for universitetsstyret i starten av 2026.

Universitetsdirektøren sine kommentarer

Utdanningsfaglige kompetansekrav for professor og førsteamanuensis ble innført i forskrift i 2019. Det ble utarbeidet et eget dokument i UiBs regelsamling ([Regler for vurdering av utdanningsfaglig kompetanse ved UiB](#)). I dag ser vi at begrep og metodikk har modnet i organisasjonen, noe som åpner for at det ikke lenger er behov for detaljerte reguleringer av dokumentasjon ved UiB. I forbindelse med endringene i den nye UH-forskriften, fastsetter UiB nå selv de formelle utdanningsfaglige kompetansekravene til alle undervisnings- og forskningsstillinger. Støttmateriell med rutiner og maler for dokumentasjon vil i hovedsak utarbeides ved fakultetene, slik at disse kan ta høyde for faglige ulikheter. Her har flere fakulteter tradisjon for å samarbeide nasjonalt innen sine fagområder.

Forslaget ivaretar også Universitetsmuseets mulighet til å vektlegge museumsfaglig kompetanse, slik forskriften åpner for.

UiBs [Regler for behandling av opprykk i undervisnings- og forskerstillinger](#) er foreslått oppdatert i henhold til endringer i den nye UH-forskriften. Som oppfølging av tidligere styresak foreslås det også en løsning der opprykk til førstebibliotekar behandles av et organ. UiB vil også følge opp gjennom UHR og annet samarbeid at det settes i gang prosess for nye nasjonale retningslinjer for opprykk til førstebibliotekar.

UiBs regler for ansettelse og opprykk vil bli revidert høsten 2025, med gjennomgang av hvilke kvalifikasjonskrav som gjelder for det enkelte stillingsnivå. Det legges opp til en bredere gjennomgang av kvalifikasjons- og dokumentasjonskrav for kompetansevurdering ved ansettelse, overgang og opprykk, der en også vil vurdere å stille krav ut over minstekravene forskriften stiller til den enkelte stillingskategori. Det legges opp til at UiB holder fast ved at professor- og dosentstigen skal være to tydelig atskilte karriereløp.

Ytterligere forenklinger knyttet til dokumentasjonskrav for utdanningsfaglig kompetanse vil også bli vurdert i tilknytning til dette arbeidet. Arbeidet med dette vil starte opp i august, og det legges opp til en prosess som sikrer god forankring i organisasjonen før resultatet legges frem for universitetsstyret i starten av 2026.

11.06.2025/Even Sørland/Heidi Annette Espedal/Jan Frode Knarvik/Kathrine Brosvik Thorsen (avd.dir)

Vedlegg 1 til styresak – forslag til oppdaterte regler:

Regler for vurdering av utdanningsfaglig kompetanse ved UiB

Krav til utdanningsfaglig kompetanse

UiB stiller følgende krav, jf. universitets- og høyskoleforskriften § 3-8:

Førsteamanuensis

Universitetspedagogisk basiskompetanse skal dokumenteres på grunnlag av egen undervisning/veiledning og gjennomført universitetspedagogisk utdanning (200 timer eller tilsvarende). Det kreves:

- Grunnleggende ferdigheter innen planlegging, gjennomføring, evaluering og utvikling av undervisning og veiledning
- Evne til å reflektere over egen underviserrolle, og til å diskutere og begrunne valg i egen undervisning og veiledning

Professor

I tillegg til kravene til førsteamanuensis kreves:

- Solid kompetanse og erfaring innen planlegging, gjennomføring og evaluering av undervisning
- Vesentlige bidrag til systematisk utviklingsarbeid i undervisning og veiledning
- Bred erfaring fra veiledning, fortrinnsvis på master/ph.d-nivå
- Innsats og samarbeid for utdanningskvalitet i eget fagmiljø

Minstekrav knyttet til veiledningserfaring fastsettes av det enkelte fakultet ut fra fagtradisjoner, størrelse på fag og tilgang på kandidater, og standarder i nasjonale retningslinjer.

Ved Universitetsmuseet kan de utdanningsfaglige kravene for professor helt eller delvis erstattes av de kriterier og dokumentasjonskrav for museal formidlingskompetanse/ museumsfaglig kompetanse som er fastsatt av Universitetsmuseets styre.

Øvrige stillinger

Universitetslektor:

- Gjennomførte innføringskurs i universitetspedagogikk, av samlet omfang på minst 39 timer.

Universitetslærer:

- Gjennomført innføringskurs i universitetspedagogikk med omfang på minst 20 timer.

Førstelektor:

- Samme krav som for førsteamanuensis.

Dosent:

- Samme krav som professor, med unntak av veiledningskravet. Fakultetene fastsetter minstekrav til veiledning for dosent.

Dokumentasjon

Kompetansen dokumenteres gjennom en utdanningsfaglig mappe med oversikt over og dokumentasjon på søkerens praktiske erfaring og gjennomførte kurs, samt et kortfattet refleksjonsnotat. UiB og det enkelte fakultet kan fastsette nærmere retningslinjer og maler til bruk for slik dokumentasjon.

Vurdering

Grunnlag for bedømmelsen

Utdanningsfaglige kvalifikasjoner skal ved Universitetet i Bergen vurderes på bakgrunn av fire hovedkriterier, basert på prinsippene bak Scholarship of Teaching and Learning (SoTL):

1. Fokus på studentenes læring
2. En klar utvikling over tid
3. En forskende tilnærming
4. Samarbeid om undervisning og utviklingsarbeid

Mandat for sakkyndig komité

Mandat for sakkyndig komité's arbeid følger av UiBs reglement for ansettelse i undervisnings- og forskningsstillinger, pkt. 6.2.4.

Sakkyndig komité skal bedømme om søkere oppfyller kravene til utdanningsfaglig kompetanse som UiB har fastsatt for stillingskategorien. Denne vurderingen skal ikke ha betydning for om søkerne finnes formelt kvalifisert for stillingen, eller for rangeringen av søkerne.

Der en søker ikke kan dokumentere tilstrekkelig utdanningsfaglig kompetanse ved ansettelse, skal bedømmelseskomiteen beskrive hva som gjenstår. Søkeren vil da bli pålagt å oppfylle kravene innen to år fra ansettelsen.

Vurdering av om krav er oppfylt etter to år

Instituttleder skal etter to år innstille overfor ansettelsesorganet på om den ansatte oppfyller kravet, med utgangspunkt i den opprinnelige vurderingen fra sakkyndig komité.

Fritak fra kravet om universitetspedagogisk/museumsfaglig basiskompetanse

Ekstraerverv

Ansatte etter regelen om ekstraerverv etter universitets- og høyskoleloven § 7-7 kan unntas fra kravet om utdanningsfaglig kompetanse, jf. forskriften § 3-9.

Kort funksjonstid

Kravet fravikes når funksjonstiden i en undervisnings- og forskningsstilling er mindre enn to år. Ved forlengelser ut over dette, skal det stilles krav til universitetspedagogisk kompetanse.

Pensjonsalder

Kravet kan fravikes når stillingsinnehaver ved tilsetting har mindre enn to år igjen til den alminnelige aldersgrensen for statsansatte.

Regler for behandling av opprykk i undervisnings- og forskningsstillinger

Universitets- og høyskoleforskriftens § 3-13 fastsetter at søknad om opprykk bare kan fremsettes ved egen institusjon og innenfor fagområdet der søkeren er ansatt. Ved opprykk gjelder krav fastsatt med hjemmel i § 3-3 til § 3-7.

Universitets- og høyskoleforskriftens § 3-14 (siste avsnitt) lyder som følger:
«Institusjonene skal fastsette om de tillater bruk av kompetansevurderinger fra andre institusjoner og hvor lang tid tilbake en slik vurdering kan være utført.»

Universitetsstyret vedtar følgende regler for opprykk i undervisnings- og forskningsstillinger ved Universitetet i Bergen:

1. Som hovedregel kan opprykk i undervisnings- og forskningsstillinger bare søkes etter bedømmelser foretatt av sakkyndige komiteer opprettet av UiB. Sammensetning av sakkyndig komite følger *Reglement for ansettelse i undervisnings- og forskningsstillinger, rekrutteringsstillinger og lederstillinger på åremål* punkt 6.2.

2. Universitetsstyret delegerer til fakultetsstyret og styret for universitetsmuseet innenfor sitt fagområde å bestemme at bedømmelser foretatt av sakkyndige komiteer opprettet av andre institusjoner kan legges til grunn for institusjonens vurdering av opprykk.

3. Bestemmelser om at bedømmelser foretatt av sakkyndige komiteer opprettet av andre institusjoner kan legges til grunn for institusjonens vurdering av opprykk, må være i overensstemmelse med den nasjonale forskriften og følgende interne regler for UiB:

3.1 Godkjenning av bedømmelser foretatt av sakkyndige komiteer opprettet av andre institusjoner kan bare gjøres når denne institusjonen som minimum stiller tilsvarende krav til kompetanse for en stilling som UiB.

3.2 Godkjenning av bedømmelser foretatt av sakkyndige komiteer opprettet av andre institusjoner må være en generell godkjenning av alle bedømminger ved den andre institusjonen. Det er ikke anledning til å begrense godkjenningsvedtaket til å gjelde enkeltsøknader.

3.3 Har UiB for enkelte stillingsgrupper stilt generelle krav til kompetanse utover minimumskravene i forskriftens § 3-3 til § 3-7, må slike tilleggskrav gjelde over tid for alle ansettelser og opprykk ved UiB, og være gjort kjent for ansatte og søkere.

Godkjenning av bedømmelser foretatt av sakkyndige komiteer opprettet av andre institusjoner kan bare gjøres når denne institusjonen som minimum stiller de samme tilleggskrav som UiB har gjort for stillingsgruppen.

3.4 Kompetansevurderinger fra andre institusjoner skal være gjennomført etter 1. september 2019 (innføringstidspunkt for utdanningsfaglig kompetanse) og uansett ikke eldre enn 6 år fra søknadstidspunktet, og det forutsettes at kompetansevurderingen tilfredsstiller kvalifikasjonskravene i forskrift 9. februar 2006 nr. 129 om ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger for opprykk som gis senest 31. juli 2025. Ved opprykk fra 1. august 2025 må kompetansevurderingen tilfredsstille kvalifikasjonskravene i forskrift om undervisnings- og forskningsstillinger, rekrutteringsstillinger og innstegsstillinger (kapittel 3 i universitets- og høyskoleforskriften gjeldende fra 1. august 2024).

4. Oppnådd kompetanseerklæring fra annen institusjon for ekstraerverv som professor, kan kun danne grunnlag for opprykk fra førsteamanuensis til professor i tilfeller der det er gjennomført full professorkompetansevurdering.

5. Søknadsfristene til å søke opprykk til professor er 15. mars og 15. september. Når særlige grunner foreligger, kan rektor godkjenne at fristene fravikes.

6. Søknader om opprykk til stilling som førstebibliotekar behandles av tilsettingsorganet for slike stillinger. I tillegg til at leder av Universitetsbibliotekrådet deltar, erstatter bibliotekdirektøren en av de andre faste arbeidsgiverrepresentantene.

7. UiB åpner ikke for at ansatte kan søke opprykk fra universitets- og høyskolelektor til førsteamanuensis. Forskriftens § 13-2, tredje avsnitt, gir likevel en slik rett frem til 31. desember 2027. I overgangsperioden behandles slike opprykk etter [gammel forskrift](#).

8. UiB åpner ikke for at ansatte kan søke om overgang mellom stillingskategorier på samme nivå med hjemmel i forskriftens § 3-15.